

LR IZGLĪTĪBAS UN ZINĀTNES MINISTRIJA

VALSTS PĒTĪJUMU PROGRAMMAS “Digitālās humanitārās zinātnes” STRATĒGISKĀS VADĪBAS PADOME

(Padome izveidota ar Izglītības un zinātnes ministrijas
2020. gada 10. marta rīkojumu Nr. 1-2e/20/120)

Protokols Nr. 2

*Elektroniskā rakstiskā procedūra no 2022. gada 7.jūnijā (plkst. 16:59) līdz 2022. gada
10. jūnijam (plkst. 15.00)*

2022. gada 14 .jūnijā

Sēdē piedalās:

Padomes priekšsēdētājs

D. Baltiņa

Latvijas Nacionālās bibliotēkas Speciālo
krājumu departamenta direktore

Padomes locekļi

D. Stepanovs

Izglītības un zinātnes ministrijas valsts sekretāra
vietnieks – Augstākās izglītības, zinātnes un
inovāciju departamenta direktors

J. Borzovs

Latvijas Universitātes Datorikas fakultātes
vadošais pētnieks

J. Klotiņš

Valsts prezidenta ārštata padomnieks
vēsturiskās atmiņas un piederības jautājumos

E. Meisters
(*E. Meister*)

Tallinas Tehnoloģiju universitātes (*Tallinn
University of Technology*) vadošais pētnieks

B. Moļņika

UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas
ģenerālsekretāre

M. Sarva
(*Mari Sarv*)

Igaunijas Humanitāro zinātņu biedrības
(*Estonian Society for Digital Humanities*)
valdes locekle

A. Vasiljevs

Sabiedrības ar ierobežotu atbildību “Tilde”
valdes priekšsēdētājs

U. Zariņš

Kultūras ministrijas valsts sekretāra vietnieks
kultūrpolitikas jautājumos

Protokolē:

A. Lapinska

Izglītības un zinātnes ministrijas Augstākās
izglītības, zinātnes un inovāciju departamenta
vecākā eksperte

Valsts pētījumu programmas Digitālās humanitārās zinātnes (turpmāk – programma) Stratēģiskās vadības padomes (turpmāk – Padome) sēde, saskaņā ar programmas Padomes nolikuma 18.punktu un 18.1. apakšpunktu tiek izsludinātā rakstveida procedūras formātā, laika posmā no 2022. gada 7. jūnija (plkst. 16.59) līdz 2022. gada 10. jūnija (plkst. 15.00).

Rakstveida procedūras darba kartība:

1. „Par valsts pētījumu programmu “Digitālās humanitārās zinātnes” (2022.-2024.gadam) – Ministru kabineta rīkojuma projektu.

2022. gada 7.jūnijā (plkst. 16.59) padomes sekretāre A. Lapinska, padomes priekšsēdētājas D. Baltiņas vārdā, informē, ka 2020. gadā uzsāktā valsts pētījumu programma “Humanitāro zinātņu digitālie resursi” noslēdzas šīgada oktobrī, tāpēc Izglītības un zinātnes ministrija (turpmāk – Ministrija), ir izstrādājusi Ministru kabineta rīkojuma projektu (turpmāk – rīkojuma projekts), kura mērķis ir apstiprināt valsts pētījumu programmu “Digitālās humanitārās zinātnes” 2022.-2024.gadam (turpmāk – programma), nosakot tās virsmērķi, mērķus, uzdevumus, īstenošanas termiņu un piešķirto finansējumu, tādejādi sekmējot arī pētījumu programmas nepārtrauktību.

Rīkojuma projekts satur programmas makro konceptu. Ņemot vērā programmai paredzēto finansējumu, programmu plānots īstenot viena projekta veidā, kā iepriekš, sadarbojoties vairākām zinātniskajām institūcijām, ka arī, saglabājot uzsvaru uz starptautisko sadarbību un reģionālo partnerību.

Jaunais programmas ietvars tika nosūtīts programmas stratēģiskās vadības padomes locekļiem izskatīšanai un priekšlikumu sniegšanai.

2022.gada 7.jūnijā J. Borzovs, pārstāvēt Latvijas Universitātes Datorikas fakultāti, informē, ka attiecībā uz rīkojuma projektu iebildumu vai priekšlikumu viņam nav.

2022. gada 7.jūnijā D. Baltiņa, pārstāvēt Latvijas Nacionālo bibliotēku, izsaka atbalstu konceptuālajam ietvaram, vienlaicīgi izsakot lūgumu iekļaut arī punktu par mācību pasākumu īstenošanu gan saistībā ar lietošanu, gan jauniem rīkiem, gan dažādiem izglītojošiem pasākumiem. Kā arī vērš uzmanību, ka ir ļoti svarīgi, lai ir samērīga prasība PLE un lai nav tikai prasība pēc studējošajiem, bet vienkārši pētniekiem.

Atbildot uz D. Baltiņas, ierosinājumiem un priekšlikumiem, L.F. Dreimane, pārstāvēt Izglītības un zinātnes ministriju, informē, ka mācību pasākumu īstenošanu gan saistībā ar lietošanu, gan jauniem rīkiem, gan dažādiem izglītojošiem pasākumiem var īstenot jau esošajā programmā, arī izdevumu kodi to atļauj darīt (tiešo attiecināmās izmaksu ietvaros). Ja ir vēlme uzsvērt, ka tas ir jādara obligāti, tad to vajadzētu dokumentos papildināt, citādāk, to regulē detalizētāk konkursa nolikums.

L. F. Dreimane arī informē, ka attiecībā uz PLE projektu konkursa nolikumā arī turpmāk plānots turpināt labo praksi – uz projektu vidēji īstenošanas termiņā ir 3PLE studentu noslodze (vēlamais minimums), katram cilvēkam, paredzot ne mazāk kā 0,25 PLE vidēji īstenošanas termiņā.

2022. gada 8. jūnijā D. Baltiņa izsaka atbalstu rīkojuma projektam esošajā redakcijā un tā tālākai virzībai uz apstiprināšanu.

2022. gada 11. jūnijā A. Vasiļjevs, pārstāvēt Sabiedrības ar ierobežotu atbildību “Tilde”, izsaka priekšlikumu pilnveidot rīkojuma projekta 4. punkta, 6.2., 7.2. un 7.5 apakšpunktu redakcijas.

Punktā 4. A. Vasiļjevs aicina redakcionāli precizēt jēdzienus „ekosistēmas” un „konkurēt ar digitālajiem resursiem” gan programmas gan plašākā kontekstā.

Ņemot vērā A. Vasiļjevs priekšlikumu rīkojuma projekta 4. punkts tika izteikts šādā redakcijā: “4. *Programmas virsmērķis ir humanitāro zinātņu digitālo resursu attīstīšana, resursu ekosistēmas fragmentācijas mazināšana, un resursu globālās konkurētspējas veicināšana.*”

6.2 apakšpunktā A. Vasiļjevs aicina precizēt tā redakciju, ņemot vērā, ka Latvijas resursus īpaši svarīgi iekļaut Eiropas infrastruktūrās – *CLARIN, DARIAH, European Language Grid, AI4EU*, kā arī topošajās *European Data Spaces* programmās.

Ņemot vērā A. Vasiļjeva priekšlikumu rīkojuma projekta 6.2. apakšpunkts tika izteikts šādā redakcijā: “6.2 *standartizēt digitālo humanitāro zinātņu datu kopas un to metadatus, kā arī izstrādāt datu ontoloģijas, veicinot sadarbību ar globālo datu ekosistēmu, īpaši ar Eiropas pētniecības telpas e-infrastrukturām.*”

Ņemot vērā A. Vasiļjeva izteiktos redakcionālos priekšlikumus, apakšpunktu 7.2. tika izteikts šādā redakcijā: “7.2. *veicināt digitālo humanitāro zinātņu resursu un rīku atbilstību*

starptautiskiem standartiem un iekļaušanu Eiropas pētniecības un izstrādes resursu infrastruktūrās un globālajā datu ekosistēmā.”

Apakšpunktā 7.5. A. Vasiļjevs aicina precizēt *“FAIR” principus*.

Nemot vērā A. Vasiļjeva izteiktos redakcionālos priekšlikumus, 7.5. apakšpunkts tika izteikts šādā redakcijā: *“7.5. nodrošināt pētniecības rezultātu publisku pieejamību, tai skaitā publicējot rezultātus brīvpiekluves žurnālos un deponējot jauniegūtus pētniecības datus pētniecības datu repozitorijos, veicinot datu atkārtotu pielietojamību atbilstoši "FAIR" principiem (principiem (atrodamība, pieejamība, sadarbspēja, atkārtota lietojamība).”*

2022.gada 17.jūnijā, protokola saskaņošanas procesā, tika saņemti D.Stepanova, kurš pārstāv Izglītības un zinātnes ministriju, papildinājumus, kas ietver ministrijas kā valsts institūcijas vajadzības pētniecības pasūtījumam un tos ir būtiski iekļaut pētniecības programmas ietvarā. Papildinājumi attiecas uz šādām prioritātēm, kas ir definētas saskaņā ar:

- 1) Ministru kabineta 2021. gada 7. jūlija rīkojuma Nr. 490 (prot. Nr. 51 100. §) *“Par Digitālās transformācijas pamatnostādņēm 2021.-2027. gadam”* 4.4.7. rīcības virziena *“Mašintulkošana un valodas tehnoloģijas”* uzdevumiem U4.4.7.-1, U4.4.7.-2, U4.4.7.-3;
- 2) Ministru kabineta 2021. gada 25. augusta rīkojuma Nr. 601 (prot. Nr. 57 35. §) *“Par Valsts valodas politikas pamatnostādņēm 2021.-2027. gadam”* 2. apakšmērķi *“Latviešu valodas vides paplašināšana un valodas resursu ilgtspēja”*;
- 3) Ministru kabineta 2021. gada 28. aprīļa rīkojuma Nr. 292 (prot. Nr. 36 27. §) *“Par Latvijas Atveseļošanas un noturības mehānisma plānu”* Investīcijas 2.3.1.1.i.: *“Augsta līmeņa digitālo prasmju apguves nodrošināšana”* 718. punktu.

Nemot vērā D.Stepanova ieteikumus:

1. apakšpunkts 6.3. tika izteikts šādā redakcijā: *“6.3. apzināt galalietotāju mērķa grupu (piemēram, pētnieku, pedagogu, izglītojamo, cilvēku ar īpašām vajadzībām, uzņēmēju un informācijas un komunikācijas tehnoloģiju pakalpojumu sniedzēju) vajadzības un pielāgot esošos rīkus vai radīt sasaistes risinājumus ar esošiem humanitāro zinātņu digitālajiem resursiem, tostarp sniegt zinātniski pamatotas rekomendācijas valodas tehnoloģiju pieejamības stratēģiska plāna izstrādei uzņēmējiem”*.
2. apakšpunkts 6.5. tika izteikts šādā redakcijā: *“6.5. radīt zinātniski pamatotas vadlīnijas publiskajā sektorā izstrādāto un publiski finansēto valodas resursu*

pieejamības nodrošināšanai vienotā platformā un to izmantošanai EK mašīntulkošanas sistēmā.

3. apakšpunkts 7.6. tika izteikts šādā redakcijā: *”7.6. izveidot tiešsaistē publiski pieejamu materiālu kopu par digitālo valodas un humanitāro zinātņu resursu izmantošanu publiskā sektora vajadzībām”;*
4. apakšpunkts 7.6. tika izteikts šādā redakcijā: *„7.7. nodrošināt savstarpēju koordināciju un informācijas apmaiņu ar Latvijas Atveseļošanas un noturības mehānisma plāna ietvaros īstenotajām aktivitātēm kvantu tehnoloģiju, augstas veiktspējas skaitļošanas un valodu tehnoloģiju jomās.”*

Rakstiskās procedūras termiņā viedoklis nav saņemts no:

1. B. Moļņikas
2. J. Klotiņa
3. E. Meistera (*E. Meister*)
4. M. Sarva (*Mari Sarv*)
5. U. Zariņa

Nolemj:

Apstiprināt rīkojuma projektu, ņemot vērā padomes locekļu priekšlikumus.

Pielikumā:

1. Rīkojuma projekts „Par valsts pētījumu programmu “Digitālās humanitārās zinātnes””.

Padomes priekšsēdētāja

D. Balčiņa

Protokolē

A. Lapinska